КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра гуманітарної освіти

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти

«НОВА РЕДАКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ: ЩО ПОТРІБНО ЗНАТИ ОСВІТЯНАМ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри гуманітарної освіти
(протокол № 6 від 25.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Анна-Марія БОГОСВЯТСЬКА

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Дільна О.А., канд. філол. наук, доцент КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»; Должикова Т.І., канд. філол. наук, доцент КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації:

мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність педагогічних працівників.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (укладачі: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, Державна установа «Український інститут розвитку освіти», Інститут педагогіки НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, учасники робочої групи, склад якої затверджено наказом ІМЗО від 18.02.2022 № 15), зокрема на основі модуля 1 «Професійний розвиток учителя в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти». Тема 3.2. Культура фахового мовлення.

Термін дії програми: з 01.07.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Богосвятська Анна-Марія, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Мороз Мирослава, учитель-методист, учитель української мови і літератури ЗЗСО І-ІІІ ступенів «Рава-Руський ліцей» Рава-Руської міської ради Львівської області.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність навчальної програми для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти зумовлена необхідністю впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти та дотримання вимог Професійного стандарту вчителя. У контексті Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» програма забезпечує вдосконалення культури мовлення педагога, що є критично важливим для створення якісного комунікативного середовища в Новій українській школі, ефективної реалізації педагогіки партнерства та підвищення авторитету вчителя як мовного еталона в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей педагогічних працівників закладів, необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання педагогічних працівників щодо основних положень «Українського правопису» і змін у його новій редакції та особливостей застосування їх у професійній діяльності;
- удосконалити вміння застосовувати сучасні правописні норми в усному й писемному мовленні, професійній документації, навчальних і дидактичних матеріалах;
- розвинути навички виявлення, аналізу та виправлення типових орфографічних, лексичних і граматичних помилок відповідно до чинних мовних норм;

- сформувати здатність використовувати сучасні мовні ресурси, словники та довідкові джерела для розв'язання правописних труднощів і здійснення мовного самоконтролю;
- сприяти розвитку мовно-комунікативної компетентності педагогічних працівників та готовності формувати в учнів/учениць культуру грамотного українського мовлення.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. Мовно-комунікативної, через здатність до спілкування державною мовою; здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння та навички; використовувати мовні засоби для ефективної професійної комунікації; дотримуватися норм сучасної української літературної мови в усному й писемному мовленні; здійснювати аналіз і редагування текстів відповідно до орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.

А2. Предметно-методичної, через здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; використовувати навчальний мовний матеріал для розвитку критичного мислення, комунікативної культури та мовної грамотності учнів; добирати ефективні методи й прийоми формування мовної компетентності; застосовувати знання з мови в реальних комунікативних ситуаціях і професійній діяльності.

Д.1. **Інноваційної**, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухач/слухачка:

- сприймає, інтерпретує та продукує висловлення різних жанрів, застосовує в мовленнєвій практиці ситуаційно виправдані мовні засоби, норми сучасного українського правопису та правила академічної доброчесності;
- виявляє та усуває лексичні помилки (суржик, кальки, штампи) у власному усному мовленні, професійній документації, дидактичних матеріалах та цифровому навчальному контенті.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи. **Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів та 6-ти взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну творчу роботу (сюжетну історію, у якій природно й доречно використані мовні явища, що відображають зміни в новій редакції Українського правопису (2019). Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Модуль 1. Нова редакція «Українського правопису» (2019): передумови й логіка змін					
Тема 1.1. Історія українського правопису.	1	1	-	-	2
Тема 1.2. Основні зміни та доповнення в новій редакції правопису.	1	1	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Правопис у професійному мовленні педагогі					
Тема 2.1. Культура мовлення сучасного педагога в умовах оновлених мовних норм.	1	-	-	-	1
Тема 2.2. Практикум із застосування нових правописних норм.	-	3	-	-	3

Усього годин за модулем	**1**	**3**	**-**	**-**	**4**
Модуль 3. Інструменти опанування правописних норм: від ресурсів до практики					
Тема 3.1. Сучасні ресурси для вдосконалення правописної грамотності.	1	1	-	-	2
Тема 3.2. Практичні кейси використання цифрових інструментів у роботі педагога.	-	2	3	-	5
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**3**	**-**	**7**
Разом годин за навчальною програмою	**4**	**8**	**3**	**-**	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. НОВА РЕДАКЦІЯ «УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ» (2019): ПЕРЕДУМОВИ Й ЛОГІКА ЗМІН

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 1.1. Історія українського правопису.

Основні етапи розвитку українського правопису. Причини оновлення правописних норм.

Основні принципи оновлення правописних норм. Правопис як чинник державної мовної політики та професійної мовної культури педагога.

Тема 1.2. Основні зміни та доповнення в новій редакції правопису.

Власне зміни до чинного правопису: написання іншомовних слів, передавання звуків і букв, уживання великої літери, складні випадки словотвору та словозміни.

Варіантність мовної норми в новій редакції правопису.

МОДУЛЬ 2. ПРАВОПИС У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ ПЕДАГОГА

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 2.1. Культура мовлення сучасного педагога в умовах оновлених мовних норм.

Роль педагога як носія мовного стандарту. Типові правописні й мовні труднощі в професійній діяльності освітян.

Особливості застосування нових правописних норм у шкільній документації, методичних матеріалах, цифровому контенті та професійній комунікації.

Тема 2.2. Практикум із застосування нових правописних норм.

Редагування текстів із правописними помилками. Практика використання фемінітивів, варіантних форм, нових написань іншомовних слів і власних назв.

Аналіз типових помилок у мовленні педагогів та дидактичних матеріалах.

МОДУЛЬ 3. ІНСТРУМЕНТИ ОПАНУВАННЯ ПРАВОПИСНИХ НОРМ: ВІД РЕСУРСІВ ДО ПРАКТИКИ

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 3.1. Сучасні ресурси для вдосконалення правописної грамотності.

Огляд сучасних словників, мовних порталів, електронних довідників та освітніх платформ для вивчення української мови. Використання цифрових інструментів для перевірки правопису та мовного самоконтролю.

Тема 3.2. Практичні кейси використання цифрових інструментів у роботі педагога.

Створення навчального контенту відповідно до нової редакції правопису. Використання онлайн-ресурсів для підготовки уроків, самонавчання та професійного вдосконалення. Розроблення індивідуальної траєкторії мовного саморозвитку педагога.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну творчу роботу *«Правопис у дії»***, що передбачає створення сюжетної історії, у якій природно й доречно використані мовні явища, що відображають зміни в новій редакції Українського правопису (2019.

Критерій оцінювання	**Так**	**Частково**	**Ні**
	Кількість балів		
Завдання є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.	*Завдання, яке містить плагіат, вважається таким, що набирає 0 балів.		
Робота є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.	2	1	0
Авторський текст є цілісним, логічно завершеним, змістовним і творчим, відповідає визначеному жанру та комунікативному задуму.	2	1	0
У тексті доречно й природно використано правописні новації нової редакції Українського	2	1	0

правопису (2019) (варіантні форми, іншомовні слова, фемінітиви, нові написання тощо).			
Робота демонструє розуміння та правильне застосування сучасних правописних норм у контексті мовленнєвої практики.	2	1	0
Текст не містить орфографічних, лексичних, граматичних, стилістичних і пунктуаційних помилок або має незначні недоліки.	1	0,5	0
Робота оформлена грамотно, структуровано та відповідає вимогам до обсягу й змісту.	1	0,5	0

Максимальна оцінка – **10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Концепція Українського правопису – 2019: історичні передумови та стратегія повернення питомих мовних норм.
2. Варіантність у мові: методика викладання паралельних (*етер/ефір*, *катедра/кафедра*).
3. Нові правила для дробового числівника *пів-*: механізм безпомилкового написання (*пів кола*, *півколо*).
4. Правопис іншомовних компонентів *топ-*, *екс-*, *веб-*, *міні-* тощо.
5. Творення фемінітивів: нормативні суфікси для назв професій та посад в освітній сфері.
6. Велика і мала літери: оновлені правила для сайтів, мереж, посад та релігійних назв.
7. Іншомовні запозичення: передача звуків [g], [h] та дифтонгів [au] (*Ґете*, *авдиторія*).
8. Варіативність відмінювання іменників: родовий відмінок однини III відміни (*радости*, *любови*).
9. Оцінювання за новими нормами: критерії перевірки диктантів, есе та ведення документації.
10. Підготовка до НМТ: адаптація тестових завдань та робота з типовими помилками учнів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19/ed20241115#Text
2. Український правопис. Режим доступу : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf
3. Закон України «Про освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
5. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti

Основна література

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посібник / за ред. Олександри Сербенської. – Львів : Світ, 1994. – 152 с.
2. Довідник з культури мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Вища школа, 2005. – 399 с.
3. Культура мови на щодень / авт. кол.: Н. Я. Дзюбишина–Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко [та ін.] ; за ред. С. Я. Єрмоленко ; рец.: Л. І. Мацько, О. О. Тараненко. – Вид. доп. і випр. – К. : Довіра, 2002. – 169 с.– Бібліогр.: с. 230. – (Словники України)
4. Семеног, О. Українська культуромовна особистість учителя: (шляхи її формування в системі професійної підготовки) : монографія / Олена Семеног; рец.: М. П. Лещенко, Л. М. Паламар, Л. В. Струганець. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 269, [3] с. – Бібліогр.: с. 233–269.
5. Словник труднощів сучасної української мови. 5–11-й класи / упорядник О. М. Журенко. – Х. : Вид. група «Основа», 2019. – 159, [1] с. : табл.

Додаткова література

1. Новий український правопис в ілюстраціях. Правила – легко та швидко [Текст] / упоряд. М. В. Коновалова ; худож. О. О. Кришталь. – Х. : ВГ «Основа», 2021. – 143, [1] с. : іл. – (Серія «Візуалізований довідник»).
2. Словопедія. Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/
3. Горох. Режим доступу : https://goroh.pp.ua/
4. SLOVNYK.ME : https://slovnyk.me/